

Et troverdighetstyranni?

Igjen er det landets øverste makt som blir gjenstand for min demokratiske bekymring. Det synes som denne regjeringen bygger ned demokratiet og demokratiske prinsipper, og i det under omtalte tema, statsministeren, som gjør merkelig ting. Det er beklagelig for inntrykket av seriøsiteten ved disse blogginnleggene mine, da det kan virke som at jeg vil «ta» denne regjeringen. Det ønsker jeg ikke, all den tid jeg ikke har overbeviste politiske ståsted og standpunkt, men oppriktig ser meningsytringene, «varsling» og ytringsmot, som samfunnets viktigste kraft.

To ord om antikken: Formålet med denne bloggen er å se til antikken fra vår tid. I dette tema er det relevant å først gjøre klart hvordan en klage, sak, lovbrudd ble meldt inn til «samfunnet»/bystaten. Først gikk man å meldte saken, med vitner. Men måtte selv sørge for at den innklagede *borger* fikk orientering om dette, og hvor og når han/hun skulle møte for å kunne forklare seg. Så ble saken meldt inn til domstolen, hvor en jury avgjorde saken. Siden har dette vært et prinsipp i demokratiet.

Som filosof må jeg stille spørsmål. Et spørsmål i denne kronikken er om partiet Høyre og statsministerens håndtering av varslingene om trakassering ungdomspartiet, avslører en desperat kamp for troverdighet? Troverdighet er grunnlaget for demokratisk makt. Blir statsministeren en tyrann i sin kamp for troverdighet og makt?

En tyrannisk makt er motsatt av en demokratisk. Man kan være tyrannisk uten å ønske dette, eller innse det selv.

Kun en part skal tale:

Statsministeren tar tidlig et standpunkt i varslingssakene om seksuell trakassering i ungdomspartiet. Den det varsles om skal ikke få informasjon eller uttale seg om det han er varslet om. Bryter dette med en demokratisk holdning om uskyld inntil det motsatte er bevist?

Statsministeren har uttalt at hensynet til varslerne, deres identitet og behovet for å bli trodd og bli tatt på alvor, teller mest i denne avgjørelse.

Det er overalt i samfunnet ellers en rettsholdning at den som bare skal ha gjort galt, eller ved lovbrudd, skal kunne uttale seg på basis av informasjon om hva saken/siktelsen inneholder. Er det av betydning at den «anklagede» i denne saken i Høyre befinner seg i et politisk parti, når vanlig rettsoppfatning ikke skal gjelde? Ved å statuere eksempel blir man gjerne dradd inn i uforutsette implikasjoner.

Hva kan grunnen være til at Høyre gjør dette, med all den risiko det må innebære? Risikoen står mot folks oppfatning av godt og objektivt lederskap, og at urett kan skje. Ligger det en panikk her, om å vise handling for å ivareta partiets troverdighet? At statsministeren nå ønsker å verne innvarslingen kan synes som en reaksjon fordi det rammer partiet selv, og ikke for å gjøre rett som sådan.

Jonas Gahr Støres lederskap:

Blir statsministeren inspirert av Jonas Gahr Støres lederskap i «Giske-saken»? Støre sa dagen etter Arbeiderpartiets sentralstyremøte at varslerne blir trodd på, at de forteller sannheten, og

at det må være opp til den det varsles om å bevise sin uskyld. Man er skyldig inntil det motsatte er bevist. En mildt sagt merkelig reaksjon også i Arbeiderpartiledelsen. Men, han fratok ikke den innvarslede muligheten til å uttale seg på et senere tidspunkt.

I samfunn vi ikke vil sammenligne oss med, vil ledelsen ofte vise sin «klokskap» for folket, ved å bruke enkeltteksempler, og slå ned på urett for å vise at de er på «folkets side», som folkets ansvarlige.

Varsling av ikke-seksuell karakter:

I varslingssaker innen offentlig forvaltning, har landets øverste makt tidligere reagert med «makt og byråkrati». Det har rammet varslerne. Det vises gjerne til styringsrett og at «varsler» er et personalproblem, og at ytringer skaper splid og uro i arbeidsmiljøet. Smart, da dette er umulig å forsvare seg mot, og anonyme kilder blir benyttet som «sikre kilder».

«Varsling» som en selvfølgelig ytrings og medvirkningsrett:

Motivet til dannelsen av demokratiet i antikken er i dag i ferd med å kulturelt oppdages. Ytringsfriheten ble etablert for at borgeren skulle kunne fortelle om trakassering og urett, i tillegg til at man skulle ytre kunnskap og ideer om forbedring. Engasjement ble sett som en forutsetning for forbedring. Bør ikke statsministeren få «gamle» varslingssaker i offentlig byråkrati og forvaltning på sitt bord, og vise veien videre?

Varslingsbegrepet er av relativt ny dato. Knappe 20 år. Da ble en mangel oppdaget; ytringsfrihet. Varslinger vedrørende korrupsjon, dårlige reformer, sløsing, dårlige rutiner m.m. er blitt færre de siste år. Det «artige» med en kneblingskultur sett utenfra, er at alt ser greit ut. Vi får aldri vite hvor mye bedre ting kunne vært med bedre demokratiske holdninger i anvendelse av våre ressurser; penger, mennesker, hjerner, bedre miljø, mindre mobbing og trakassering i skole og arbeidsliv, større trivsel, kreativitet og produksjonskraft.

Borgerplikt for saklig ytring:

Når varsler om seksuell trakassering og overgrep legger seg, er tiden inne for at makt og ledelse åpner opp for å sidestille varsling med ordinær borgerplikt for ytring til forbedring. En slik utvikling må etableres på basis av demokratisk dannelse og holdning, mer enn i jussen.

Det er de «farlige» ytringer som er bærer av demokratiet, med begrensning av de tyranniske trekk i ethvert menneske med følelse av makt. Alle skal vel ha like rettigheter?